

MAGYARÁZAT A TERMINUSOK GYŰJTEMÉNYÉHEZ

TERMINUS:		TÁRGYKÖR:	
Definíció:		Fordítói gyakorlat (vigyázat):	
NEMZETKÖZI KITEKINTÉS:			
horvát	román	szerb	
szlovák	szlovén	ukrán	
Lásd még:			
Kontextus:			
Dokumentumtípus:			
Források:			

Az egyes adatmező-kategóriák az alábbi funkciókat látják el.

Terminus: Egy terminus szerepel a fejlécben, még abban az esetben is, ha a definícióban vagy a nemzetközi kitekintés alatt további, a terminushoz kapcsolódó szavak is szerepelnek. A terminusok általában főnevek, de nem kizárólag azok, a terminus lehet melléknév (semmis), ige (birtokol) vagy határozószó (jogszerűen) is, állhatnak egy (cég-bíróság) vagy több tagból (birtoklás joga).

Tárgykör: Fontos a pontos tárgyköri besorolás, a terminológián belül a terminusokat mindig tárgykörön belül értelmezzük. A könyvben összesen hét fő tárgykör szerepel: jogi (általános), bíróság, alkotmányjog, közigazgatási jog, büntetőjog, polgári jog, cégjog.

Definíció: A magyar jogi fogalmat jelölő terminus leírása, ami elsősorban jogszabályok, hivatalos honlapok, tankönyvek és jogi lexikonok segítségével történt, amelyeket jogászok mint tárgyi szakértők tekintettek át. Nem feltétlenül szerepel itt minden esetben klasszikus terminológiai definíció, gyakran jogszabályi idézeteket sorol fel, a szerveknél a funkciók leírása tölti be a definíció szerepét.

Fordítói gyakorlat: A lektori, fordítói és terminológiai szempontból megfontolandó tanácsok szerepelnek itt, amelyek a kezdő fordítók számára hasznosak lehetnek, segítenek a kihívások helyes megközelítésében, a lektori és fordítói tapasztalatok átadásában.

Lásd még: Utalások más, a könyvben megtalálható kapcsolódó szócikkekre, amelyek hasonló témaköröket fednek le vagy ahol a terminus szintén valamilyen összefüggésben megtalálható.

Kontextus: Magyar nyelvű példamondatok, amelyek szemléltetik a terminus használatát, előfordulását szövegkörnyezetben.

Dokumentumtípus: Ez kezdők számára értékes információ. Gyakran nehéz behatárolni a dokumentumtípusokat, de már a legjellemzőbb iratok feltüntetése is hasznos információ lehet.

Források: Itt a jogi és a nyelvi források egyaránt szerepelnek.

Nemzetközi kitekintés: Az idegen nyelvi megfeleltetések alapján használatra javasolt terminusok felsorolása négy idegen nyelven, amely szakmailag magasan képzett, számos gyakorlati tapasztalattal rendelkező jogi és nyelvi lektorok bevonásával készült. Az idegen nyelvi ekvivalensek közül több is szerepel, mert a könyv nem előíró, hanem leíró jellegű terminológiai szemléletmód alapján készült. Az idegen nyelvi terminusok megfeleltetésekor figyelembe vettük azt a terminológiai alapelvet, amely szerint terminusokat nem fordítunk, hanem megfeleltetünk. A megfeleltetés lényege, hogy a definíciókban szereplő fogalmi jegyek alapján a fogalmakat összehasonlítjuk, és ez alapján állapítjuk meg, hogy a különböző nyelveken a terminusok mennyiben feleltethetők meg egymásnak (úgynevezett fogalmi összehasonlítás folyamata). A terminusok közti ekvivalenciaszintek három fő esete a teljes ekvivalencia, részleges ekvivalencia és ekvivalencia hiánya. Amennyiben a fogalmi összehasonlítás eredménye a teljes fogalmi azonosság, azaz a terminusok között teljes ekvivalencia esete áll fenn, úgy a jogi szaknyelvben használt terminusok egyszerű behelyettesítéséről beszélhetünk. Amennyiben a fogalmi összehasonlítás eredményeként részleges ekvivalenciával vagy ekvivalencia hiányával állunk szemben, akkor a különbségek mértékétől függően a terminológiai elvek és módszerek szerint két eset lehetséges: nagymértékű egyezés esetén analóg fogalom (funkcionális ekvivalens) használata vagy kismértékű egyezés, illetve egyezés hiánya esetén (mert például országspecifikus fogalomról van szó) új nyelvi jel alkotására van szükség, amelynek eredményét terminusjelöltnek nevezzük. A terminusjelöltek alatt általában a terminológiai szemléletű „fordítói harmonizáció” munkafolyamatában újonnan kidolgozott, illetve a nyelvi közvetítői gyakorlatban bevett megoldásokat értjük. Erre a könyvben számos esetben történik utalás, főleg zárójelben (lásd funkcionális ekvivalens, terminusjelölt). Bár a terminológiában alapvetően egyértelműsége törekszünk, a gyakorlatban léteznek határesetek, amelyekre funkcionális ekvivalens és terminusjelölt egyaránt használható. Ilyen esetekben mindkettőt fel lehet tüntetni, jelölve, hogy melyik a funkcionális ekvivalens és melyik a terminusjelölt. Amennyiben lényegesek a terminusok közti fogalmi különbségek, úgy előfordul, hogy azokról rövid leírás található a fordítói gyakorlat alatt vagy ekvivalensek mellett.